

Enthousiasme binnen samenwerking in De MILO met succes toe

— Olav Lammers

Het project van De Blauwe Diamant in Leeuwarden is een schitterende gelegenheid geweest om ook de MILO-werkwijze te integreren, en met groot succes, zo vinden alle betrokkenen. De gemeente van de Friese hoofdstad heeft daar in nauwe samenwerking met Wetterskip Fryslân en de provincie sinds 2000 een project in uitvoering dat nu al een enorme spin-off te zien geeft.

— Leeuwarden is ontstaan aan de voormalige Middelsee die vanuit het noorden diep de meest waterrijke provincie van ons land instak. Op die plek mondde ook de Potmarge in de Middelsee uit. In de vorige eeuw was dit zeer oude riviertje door industriële activiteiten langs de oever verworden tot een bezinkput van zwaar verontreinigde stoffen die zich in de waterbodem hadden opgehoopt. Ook de omgeving had weinig fraais meer te bieden.

— De gemeente Leeuwarden was al bezig met een plan tot herinrichting van de binnenstad. Het waterschap had reeds baggerplannen in de lade liggen en andere werkzaamheden ter verbetering van de waterkwaliteit. De Potmarge diende van zijn vervuilde waterbodem af te komen en ook de stadsgrachten en singels met hun vervuilde bagger moesten worden aangepakt, mede om de doorvaart van schepen en scheepjes te kunnen garanderen. Bovendien was ook al besloten langs de Potmarge een rioolpersleiding aan te leg-

gen. Daarnaast wilde het provinciebestuur het imago van de hoofdstad, die zijn ontstaan aan het water dankt en een kruispunt is van waterwegen naar de Friese meren, het Lauwersmeer en de Waddenzee, een grote facelift geven, zeker ook met het oog op de sterk toenemende recreatievaart. Met de slogan: 'Beleven, Benutten en Beheren van Water' hebben de drie partijen elkaar gevonden en alle plannen samengebracht in het waterplan De Blauwe Diamant.

— Ir. Frits Veldmeijer, sinds kort de watercoördinator binnen het samenwerkingsverband van de Blauwe Diamant en werkzaam bij de gemeente Leeuwarden: 'Het is niet onbelangrijk dat de provincie ook meedoet. In interregverband is zij vertegenwoordigd in Watercity International-2, een internationaal samenwerkingsverband tussen plaatsen langs de Noordzee die kennis en ervaring met elkaar uitwisselen. Daarnaast was het waterschap sowieso geïnteresseerd in de kwaliteit van het stedelijk water en was zij meteen 'in' omdat baggeren via het project veel financiële belemmeringen wegnam. Gaandeweg zijn de drie partijen tot een pakket aan maatregelen gekomen dat een enorme impact heeft voor de stad Leeuwarden, zijn inwoners, bedrijfsleven, recreanten en toeristen. Bestaande en nieuwe functies van het water worden volop benut'.

— Sterker nog: de enorme verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving zal ook in de komende jaren leiden tot tal van nieuwe recreatieve, economische en andere posi-

tieve ontwikkelingen waar men in het begin niet eens bij stilstond.

— Een kort overzicht van de werkzaamheden die binnen de Blauwe Diamant zijn uitgevoerd:

— Allereerst een grote schoonmaakbeurt van de stadswateren: in totaal is zo'n 70 duizend m³ vervuild slib afgevoerd door het waterschap teneinde de waterkwaliteit een forse positieve impuls te geven. Tegelijkertijd is de gemeente aan de slag gegaan met de opheffing van riooloverstorten, de aanleg van bergbezinkbassins en herbestrating langs de grachten. Vervuild water dat voorheen met regenbuien rechtstreeks van de straten in de grachten liep, wordt nu door een op de randen aangebrachte verhoging afgeleid en rechtstreeks naar de waterzuivering afgevoerd. Oude bruggen en kademuuren zijn in de vroegere staat hersteld en worden 's avonds op fraaie wijze in het licht gezet. Er zijn her en der in de grachten aanlegplaatsen aangebracht voor de recreatievaart; er is extra ruimte vrijgemaakt voor terrassen aan het water; op diverse plaatsen zijn bankjes geplaatst, fontein, speelobjecten en ga zo maar door. Alles onder het mom van beleven, benutten en beheren van het water.

— De werkzaamheden voor de aanleg van de rioolpersleiding langs de Potmarge zijn tegelijk aangegrepen om de ruimtelijke omgeving van het riviertje een ingrijpende facelift te geven en af te stemmen op de nabijge-

Blauwe Diamant: gepast in Leeuwarden

bebouwing. Natuurvriendelijke oevers hebben de plaats ingenomen van de voorheen saaie beschoeiingen en weinig aantrekkelijke wallekanten. De nieuwe oeverplanten hebben een extra zuiverende werking op het water en maken nu deel uit van een ecologische verbindingzone.

—Frits Veldmeijer, die zelf op een historisch schip woont in de wateren van Leeuwarden: 'Ik heb de meerwaarde van dit alles kort geleden nog mogen ervaren via het fietspad langs de Potmarge richting de stad. Het is een fraaie greenbelt geworden met als bijzondere gewaarwording dat je plotseling midden in de oude stad uitkomt. Heel veel mensen hebben deze route al herontdekt.'

—Ook langs de Potmarge zijn aanlegsteigers, banken en andere recreatieobjecten aangebracht, zoals een waterspeeltuin. En bij de onlangs geheel gerenoveerde Prinsentuin uit 1648, die vrijwel in het centrum is gelegen, is een van de mooiste stadsjachthavens van Nederland gerealiseerd, met de meest moderne snufjes als bij voorbeeld ondergrondse afvalcontainers. Voorts vaart dagelijks in de zomermaanden een pontje naar de Prinsentuin. Iets verderop richting centrum wordt de laatste hand gelegd aan een museumhaven waar allerlei historische schepen worden aangemeerd. Daar is nu ook een aanlegsteiger gemaakt voor rondvaartboten; een nieuwe economische activiteit.

—Om het water in de stadsgrachten en singels schoon te houden, wordt gezuiverd water van de rioolwaterzuiveringsinstallatie via een speciale leiding naar de grachten gevoerd. De overdruk die daardoor ontstaat moet voorkomen dat minder schoon water vanuit de omgeving de stad instroomt. Een uniek ontwerp van 'doorvaarbare' rubberen flappen in het water, versterken dat effect. Binnen het Van Hall Kennis Instituut en Hoge School Leeuwarden, die eveneens bij het project zijn betrokken, wordt driftig onderzoek gedaan naar nieuwe zuiveringstechnieken die vooral gericht zijn op het filteren van stoffen als medicijnen en hormonen uit het effluentwater.

—Het enthousiasme binnen het samenwerkingsverband van de Blauwe Diamant is groot. Behalve de gemeenschappelijke watercoördinator in de persoon van Frits Veldmeijer ('ik ben de spin in het web die aanjaagt en mensen en kennis aan elkaar koppelt.') wordt ook gewerkt met een gemeenschappelijk communicatiebudget. Ondanks de duidelijk tastbare resultaten tot nu toe, zijn gemeente, waterschap en provincie nog niet klaar. De deelnemers in de Blauwe Diamant hebben de wens uitgesproken het project nog verder uit te bouwen. Volgens Frits Veldmeijer wordt daarbij onder meer gedacht aan het organiseren van het beheer, het 'vermarkten' van een aantal activiteiten, zoals de jachthaven en het creëren of entameren van nieuwe economische activiteiten. Projectontwikkelaars hebben de vernieuwde omgeving reeds ontdekt en zien

daarin mogelijkheden voor a-locaties en uit verschillende delen van het land vinden excursies of bedrijfsuitjes naar Leeuwarden plaats. Er worden initiatieven voorbereid om ook het Friese bedrijfsleven in de samenwerking te betrekken, vooral de aan water gelieerde bedrijven, en kennisinstututen. Ook op internationaal niveau worden kennis en ervaringen uitgewisseld. Hoewel Watercity International volgend jaar wordt afgesloten, vindt nu al overleg plaats over een mogelijk vervolg.

—Tenslotte is vanuit de samenwerking het plan geboren een wateratlas samen te stellen waarin alle digitale kaarten die enigszins met water hebben te maken worden gebundeld. Frits Veldmeijer: wij proberen zoveel mogelijk informatie over het water te verzamelen met de bedoeling dat iedere plannenmaker een overzicht heeft wat met water waar gedaan kan worden. Bovendien wordt daarmee ingespeeld op de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water.'